

לחם - Make Bread not War

By David Saltzman

7. קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלקיהם כי את אשי ה' לחם אלקיהם הם מקריבם והיו קדש. (ויקרא כ"א:ו')
8. וקדשתו כי את לחם אלקיהם הוא מקריב קדש יהיה לה כי קדוש אני ה' מקדשכם. (ויקרא כ"א:ח')

Why does the Kohen need to be holy?

9. דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו. (ויקרא כ"א:י"ז)
10. כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הפכה לא יגש להקריב את אשי ה' מום בו את לחם אלקיו לא יגש להקריב. (ויקרא כ"א:כ"א)

If a Kohen has a blemish, what does this prevent him from performing?

How is this connected with the previous law?

11. לחם אלקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל. (ויקרא כ"א:כ"ב)

How is the לחם described in all these pesukim? Why?

What does the word לחם mean? Can the following definitions be applied to the word לחם in our pasuk?

רש"י - (יז) לחם אלהיו – מאכל אלהיו, כל הסעודה קרויה לחם, כמו: עבד לחם רב (דניאל ה':א').
(כא) לחם אלהיו – כל מאכל קרוי לחם.

גור אריה - כל מאכל קרוי לחם. הוצרך לכתוב שנית 'כל מאכל קרוי לחם', מפני שהכתוב דלעיל איירי בתמיד, וכאן בשאר קרבנות. וכך יש בהדיא בתורת כהנים. ובודאי גבי תמיד שייך שכל סעודה נקראת על שם הלחם, שהרי מה שהסעודה נקראת על שם הלחם היינו שיש בסעודה גם כן לחם, וכך יש בתמידים מנחות (במדבר כח, ה), שהוא לחם, ונקרא כל הקרבן על שם הלחם. אבל שאר קרבנות, יש הרבה קרבנות שלא היה בהן לחם, והוא אמינא דלא מקרי הסעודה על שם הלחם, לכך פירש דגם כאן נקראת הסעודה על שם הלחם, דכיון דסעודה שיש בה לחם נקרא על שם הלחם, מהשתא כל סעודה בעולם נקרא על שם לחם:

תרגום אונקלוס -

(כא) כל גבר דביה מומא מזרעא דאהרן כהנא לא יקרב לקרבא ית קורבניא דה' מומא ביה ית קורבן אלהיה לא יקרב לקרבא.
(כב) קורבן אלהיה מקדשי קודשאי ומן קודשאי יוכל.

אבן עזרא - (יז) לחם אלהיו – הוא קרבן המזבח.

(כב) לחם אלהיו – לחם הפנים, והאשם, והחטאת, שהם קדש הקדשים כנגד השלמים, כי גם השלמים קדש.

במדבר כח - (א) וידבר ה' אל משה לאמר. (ב) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במזבחי.

נצי"ב - את קרבני לחמי – שם 'לחם' משמעו פעולת החיבור בהתקשרות אמיץ ומדובק, כלשון מדרש ויקרא רבה (ג,ג) על הפסוק (ישעיהו נה, ז) "וישוב אל ה' וירחמהו" – 'כאדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן זה לזה'. ופירושו, דטבע ידוע כשמחליקין נסרים ומדביקין אותם עד שרוח אויר לא תבא ביניהם, אז אי אפשר להפרידם זה מזה בשום אופן, וזה החיבור נקרא 'מלחים'. ומזו הפעולה בא שם 'לחם' שמחבר הגוף עם הנפש באופן חזק.

והנה קרא הקב"ה קרבנות בכלל "לחמי", שהוא מחבר כביכול את הקב"ה לישראל. וכן נקרא התלמוד 'לחמי', כדאיתא בחגיגה (יד,א) "לכו לחמו בלחמי" (משלי ט,ה) – זה תלמוד, ואין לך מחבר ומקרב את ישראל לאביהם שבשמים כמו תלמוד וקרבנות. והנה לפי זה מתפרש "לחמי לאשי" – חיבור שלי לאשי.

אבל עוד משמעות יש בזה. היינו – לחם שאני מפרנס בם את עולמי. וכדאיתא בכתובות (י,ב) 'למה נקרא שמו מזבח, שהוא מזין', ופירש רש"י 'בזכות הקרבנות העולם ניזון' וכו'. ובשביל זה נקראת עבודת הקרבנות בשם 'עבודה' סתם יותר משארי מצוות שבתורה, משום דסתם 'עובד' הוא כדי לשבוע לחם, וכבר ביארנו בספר בראשית (טו,ט) ובכמה מקומות דעבודת הקרבנות היתה חוק לישראל היינו פרנסתם בארץ ישראל, משא"כ כל המצוות אינן באות בשביל פרנסה בעולם הזה.

משך חכמה - במדבר כח. ב - לחמי לאשי. הנה הלחם סועד לבב האדם ומקשר הנפש להגוף, כן הקרבנות מקשרין משכן כבוד השם עם עמו ישראל, לכן נקראים לחם.

לחם - Make Bread not War

By David Saltzman

Jastrow - לחם I (cmp. לוח, to join, or to be joined, be inserted.

Hif. - לחם to fit, insert; to tenon.

- Y. Sabb. XII, 13^c וכי לחם את המלחים את who inserts the shutters (of a shop);
- Cant. R. to V, 12; ib. to IV, 15, v. לחי.
- Lev. R. s. 3 זה לזה ומדבקן שני נסרים שהוא מלחים as one fits (with tenon and mortise) two boards and glues them to one another;

לחם II - to join.

Nif. - לחם (cmp. use of נחם Nithpa.) to come in (hostile) contact, to battle;

- Tanh. Masé 6 כשהלך להלחם בישראל וכן הוא אומר: והקטירם הכהן המזבחה לחם אשה (ויקרא ג' ט"ז).

רש"י - במדבר כח קרבני - זה הדם. לחמי - אילו אימורים, וכן הוא אומר: והקטירם הכהן המזבחה לחם אשה (ויקרא ג' ט"ז).

ויקרא ג / יא - והקטירו הכהן המזבחה לחם אשה ליי.

לחם - לשון מאכל,

let us destroy the tree with the fruit thereof" (ירמיהו י"א:ט) דירמיה,
Belshazzar made a great banquet] (דניאל ה':א),
It is for laughter that a banquet is made (לחם) (קהלת י"ט:ט)
גם תמול גם היום אל הלחם (שמואל א כ':כ"ז).

(כז) ויהי ממחרת החדש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל יהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם.
(כח) ויען יהונתן את שאול נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית לחם.

ראב"ע שמות פירוש ראשון - ט"ז:ד לחם - מאכל.

גם הבשר יקרא לחם, לחם אשה (ויקרא ג' י"א), [לחמי לאשי (במדבר כ"ח:ב)].
גם פרי העץ, כמו: נשחיתת עץ בלחמו (ירמיהו י"א:ט). [והנה הלחם שם כלל לדבר אכילה].
ומלת מלחמה ממנו, [והטעם:] מקום מאכל החרב, [גם החרב אוכלת, והעד: וחריב תאכל בשר (דברים ל"ב:מ"ב)].

ר"י בכור שור - במדבר כח . ב - את קרבני לחמי - לפי שהתמידין בכל יום, קורא אותם לחם, לפי שהלחם תדיר בכל יום מכל המאכלים, כך התמידים תדירים מכל הקרבנות.

משך חכמה ויקרא ג . יא - לחם אשה לה'. נאמר לחם בכבשים ובעזים ולא בבקר. נראה לי כי בעצם שם לחם נאמר על קרבנות שזמנן קבוע וכמו שכתוב בראש פרשת הקרבנות בפנחס את קרבני לחמי לאשי תשמרו כו' וכן מפרש בתו"כ ומיד בן נכר לא תקריבו לחם אלהים דקאי על הקרבנות שזמנן קבוע. . . וגבי בעל מום בפרשת אמור כי כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן כו' אשי ה', זה קרבנות שאין זמנן קבוע, את לחם אלהיו לא יגש כו', פירוש אף בתמידין וכל קרבנות צבור,

אור החיים - במדבר כח . ב - את קרבני לחמי וגו' - פירוש לפי שיש בתמידין שלשה מיני קרבן, אחד הקרבת התמיד, ב' עשירית האיפה של מנחת התמיד, שלישי הנסכים, כנגד הקרבת התמיד אמר קרבני, וכנגד המנחה אמר לחמי שנקראת לחם ושניהם כלי לאישים לזה אמר לאשי, וכנגד הנסכים אמר ריח ניחוחי שאין בו אלא ריח שהוא אינו לאישים אלא יוצק על היסוד ויורד לשיתין, ובשלשה דברים דקדק לומר בכינוי, קרבני, לחמי, ניחוחי, לומר שכולן של הקדוש ברוך הוא בורא הכל ועדיין ברשותו כאומר (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה ופרשנוהו במקומו, ודקדק גם כן לומר לאשי בכינוי, לומר שגם האש היא של הקדוש ברוך הוא, ומעתה מה שישראל מקריבין הוא מנכסיו של הבורא.

Dr. Isaac Mozeson

LAMB LeKHeM Lamed-Het-Mem Leh-KHEM לחם [LM]

ROOTS: The Indo-Europeanists cannot find a source for LAMB. There is Dutch *lam*, German *Lamm*, Old Norse and Gothic *lamb*, but nothing older than Anglo-Saxon. The Biblical *lamb*, כבש KeBHeS, is no help. The Hebrew Bible, however, does have an L-M animal sacrifice word that is the likely source of LAMB. Le[K]HeM is now commonly used for "bread," and it does mean "bread" in some verses, but it originally meant "food." The context of meat in many verses like Numbers 28:2 make it clear that refers to the meat of sacrifices. לחם La[K]HooM is food or meat in Job 20:23, and "flesh" or "body" in Zephaniah 1:17. The Arabic *lahm* exclusively means meat or flesh. The quintessential Arabic meat dish is LAMB.

לחם - Make Bread not War

By David Saltzman

BRANCHES: Dutch "body" is *lichaam* [Geert van den Bos], an intriguing link for Eucharist enthusiasts. Frisian (Germanic) lamb is *laam*; Swedish follows German *Lamm*.
Edenic bread, לחם LeK[H]eM (Genesis 18:5) is elsewhere a generic food word that can also mean meat. לחם LoK[H]eM is to war, thus Biblical war is only economic, not ideological (see "WAR"). Laotian "to war" is *lok*.
לחם LeKHeM contains heat too. לח Lamed-Het means moisture (see "LIQUID") + ח Het-Mem is heat.

In what other contexts does the word לחם appear in פרשת אמר?

ה וְלָקַחְתָּ סֶלֶת, וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֲלוֹת, שְׁנֵי עָשָׂר נֵיִם יְהִי הַחֲלֵה הָאֶחָת.

ו וְשָׂמַתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת, שֵׁשׁ מַעֲרֻכָּת, עַל הַשִּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי ה'.

ז וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֻכָּת לִבְנֵה זָכָה, וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֶזְכָּרָה, אֲשֶׁה לָהּ.

ח בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, יַעֲרֻכּוּ לִפְנֵי ה' תְּמִיד, מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּרִית עוֹלָם.

ט וְהִיתָה לְאֶהָרָן וּלְבָנָיו, וְאָכְלֻהוּ בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ, כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי ה', חֶק עוֹלָם.

רש"י - והיתה - הלבונה הזאת.

ללחם לאזכרה – שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותן בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם שעל ידה הוא נזכר למעלה, כקומץ שהוא אזכרה למנחה.

ר' בחיי - היתה ללחם לאזכרה – לפי שלחם הפנים לא היה בו חלק לגבוה אך הלבונה שעליו, שבכל מערכה היו מקטרים הלבונה, ולכן אמרה תורה והיתה הלבונה ללחם לאזכרה, כי מתוך שמקטרים הלבונה שעל הלחם הלחם נזכר למעלה והברכה תחול בו ממנו למזונות העולם.

ומזה תבין מה היתה סבת הברכה בלחם הפנים שכל מזונות שבעולם מתברכין בשבילו, והבן זה כי על כן היו י"ב חלות מסודרות על השלחן, ומשם הברכה באה כנגד י"ב מלאכים הסובבים כסא כבודו, ונקראים ארבע מחנות שכינה שמשם העולם מתברך לארבע רוחותיו והם עומדים ג' לכל רוח כענין ארבעה דגלים של מדבר, וכנגדם בכסא שלמה י"ב אריות, והיו בי"ב חלות אלו כ"ד עשרונים, והתעורר לזה.

רלב"ג - ביום השבת וגו' - . . . ולפי שכבר אמר 'והיתה ללחם לאזכרה', למדנו שבעת שהלבונה ראויה לאזכרה יחוייב שיהיה הלחם על ענינו, רוצה לומר שתהיה כל חלה שלמה. ולזה אם נפרסה חלה מהחלות בעוד שהלחם על השולחן לפי הראוי, הנה הלחם פסול ואינו מקטיר עליו הלבונה, שנאמר: 'ללחם', והוא לחם המערכה שנערך על השולחן. ומזה המקום יתבאר שאם אחר שהוסר הלחם מעל השולחן נפרסה אחת מהחלות – או אחר שהגיע העת להסירו, כי אז אינו לחם המערכה לפי הראוי – הנה אף על פי שהוא פסול הנה יקטיר עליו הלבונה, כי כבר היתה ללחם מה שהתמידה להיות אצלו לפי הראוי.

מנחת העומר ט וידבר ה' אל משה לאמר:

י וידבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה, והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן.

יא והניף את העמר לפני ה' לרצונכם, ממחרת השבת יניפנו הכהן.

יב ועשיתם ביום הניפכם את העמר, כבש תמים בן שנתו לעלה לה'.

יג ומנחתו שני עשרונים סלת בלולה בשמן, אשה לה', ריח ניחח, ונסכה יין רביעת ההין.

יד ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה, עד הביאכם את קרבן אלהיכם, חקת עולם לדורתיכם בכל משבתיכם.

שבעות טו וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאכם את עמר התנופה, שבע שבתות תמיימת תהיינה.

טז עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום, והקרבתם מנחה חדשה לה'.

יז ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שני עשרונים, סלת תהיינה, חמץ תאפינה, בכורים לה'.

יח והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילם שנים, יהיו עלה לה', ומנחתם ונספיהם,

אשה ריח ניחח לה'.

יט ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת, ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים.

כ והניף הכהן אתם על לחם הבכורים תנופה לפני ה' על שני כבשים, קדש יהיו ליהוה לכהן.

כא וקראתם בעצם היום הזה: מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו, חקת עולם בכל מושבתיכם לדורתיכם.

כב ובקצרתם את קציר ארצכם, לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט, לעני ולגר תעזב אתם אני ה'

אלהיכם. {פ}

Make Bread not War - לחם

By David Saltzman

רשר"ה - פרק כג פסוק יז - העומר בא מקמח שעורים. אולם שעורים אינם מאכל עיקרי לאדם, אלא הם מאכל בהמה (עיין סוטה יד.). נמצא שהעומר מייצג קיום גשמי גרידא, המובטח על ידי קניין הארץ. רק ביום החמישים, לאחר מאבק לטהרה ולחירות תוך ספירת ימים ושבעות; רק ביום הזיכרון למתן תורה – ניגש ישראל אל מזבח ה' עם לחם חטים, המיועד לאדם. ולחם זה הוא חמץ; הוא נושא את חותם החירות והעצמאות החברתית והמדינית. אך אלה מעולם לא היו שלנו על ידי כוחנו שלנו. השאור, המייצג חירות ועצמאות, וכן הדבש, המייצג את עושר האדמה, מיסודם אינם נחשבים שלנו. לפיכך אינם שלנו למוסרם למזבח לריח ניחוח; אלא אנו מקבלים אותם מיד ה' בזכות התמסרותנו המלאה לתורתו. רק כקניינים המובטחים וניתנים על ידי התורה, מובאים שתי הלחם (חמץ) והביכורים (דבש) לפני המזבח (לביאור הדברים בהרחבה, עיין פירוש לעיל ב, יא-יב).

לחם הקיום והעצמאות של ישראל מיוצג על ידי שתי כיכרות לחם. הן שוות מכל הבחינות, אך הן "נילושות אחת ונאפות אחת אחת" (מנחות צד.), ואינן טעונות לא שמן ולא לבונה (שם נט.). הן מבטאות אפוא, יותר מהעומר, שלא ייתכן קיום עצמאי לכלל אלא אם כן יש קיום עצמאי לכל יחיד ויחיד; ועם זאת, עושר ורווחה אינם עניינים שאי אפשר בלעדיהם בחיי כל יחיד ויחיד.

רשר"ה - פרק כג פסוק יח - הקרבנות הנלווים כאן לשתי הלחם דומים לקרבנות המועדים, אך גם חלוקים מהם בכמה פרטים. יש כאן פר אחד – כמו בראש השנה, יום כיפור ושמיני עצרת. ישנם שבעה כבשים – כמו בכל המועדים. אך יש שני אילים, שאין כדוגמתם במקום אחר, והכבשים באים ראשונה. בעוד שבכל המוספים הסדר הוא: פרים או פר, אחר כך איל, ולאחר מכן כבשים; הרי שבקרבנות הבאים עם שתי הלחם הסדר הוא: כבשים, פר, אילים.

יתירה מכך, הקרבנות הבאים כאן עם שתי הלחם, חלוקים גם מהמוסף של יום הביכורים (**במדבר כח, כז**) בשתי בחינות אלה:
א. במספר הפרים והאילים – שם "פרים שנים" ו"איל אחד", ואילו כאן "פר אחד" ו"אילים שנים".
ב. בסדר הקרבנות – שם הפרים באים תחילה, וכאן הכבשים. נמצא ששתי הקבוצות אינן שוות כלל. הקרבנות בחומש הפקודים (**במדבר שם**) הם מוספים, הם באים ביום הביכורים כתוצאה מאופיו הכללי כמועד. ואילו הקרבנות הבאים כאן הם "חובה על הלחם" – היינו שהם באים כליווי לשתי הלחם, והם באים ביום זה מחמת אופיו המיוחד כיום הביכורים. היחס בין שתי קבוצות אלה דומה ליחס שבין שתי קבוצות הקרבנות הבאים ביום כיפור – הווי אומר, הקרבנות האמורים בפרשת אחרי מות, והמוסף האמור בספר במדבר (כט, ז).

שבעת הכבשים באים כאן ראשונה (בפסוקנו) בהתאם לרעיון של יום הביכורים, המאופיין על ידי שתי הלחם. שכן לכל יחיד ויחיד מובטח קיום עצמאי על ידי ארצו של ה'; ועצמאות זו היא חלק ותוצאה מגורל כלל האומה, הנתמך על ידי ה' והמעיד על הנהגתו. כל יחיד ויחיד זוכה ב"לחמו" בשל חלקו במסירות הציבור להנהגתו של "רועה" ישראל; וכל יחיד ויחיד מקבל את "לחמו" כדי שיעשה את חלקו במילוי תפקיד ישראל להיות צאן מרעיתו. ותפקיד זה יכול להתקיים רק על ידי הליכה נאמנה בדרכי התורה.

במילוי תפקיד זה, נעשה קהל עדת ישראל ל"פר אחד" – הוא עובד כ"פר" על אדמת המין האנושי. התפקיד שהוטל על הכלל הוא קיום רצון ה' עלי אדמות; ועל ידי מילוי תפקיד זה יגדל ויפרח ישראל מבפנים, והמין האנושי יפרח מבחוץ.

במילוי תפקיד זה, זוכה כל יחיד ויחיד בכלל ישראל לערך שווה לפני ה'. לפיכך על הציבור לגשת אל ה' כ"שני אילים": כל יהודי הוא בבחינת "איל"; הוא צועד בעוז לפני חבריו, ומורה להם את הדרך. שוויון ברווחה ובעושר חיצוני נשאר חזון שלמות שבגדר הדמיון; אך בקיום המצוות ובערך המוסרי של האדם, שוויון הוא מציאות גמורה. . .

רשר"ה - פרק כג פסוק כ קדש יהיו לה' לכהן – לפי הגמרא במנחות (מה): תיבות אלו מתייחסות לשתי הלחם. הכתוב כבר אמר על שתי הלחם, שעל אף שהן גרעינו של קרבן הביכורים, אף על פי כן גם הן תלויות בשני הכבשים.

עתה אומר עליהן הכתוב שכל הקדשתן לה' עוברת אל נתינתן לכהן: "קנאו השם ונתנו לכהן". שום חלק מהן לא יבוא על גבי המזבח (**לעיל ב, יב**). אלא הן באות יחד עם הכבשים, והכבשים הם ה"מתיר" שלהן, אך שתי הלחם עצמן נאכלות על ידי זכרי כהונה.

שתי הלחם מלמדות אותנו, שלחם הקיום העצמאי מוענק לכל יחיד ויחיד על ידי אדמת התורה ולמען התורה, ולחם זה צריך להיאכל בקדושה כעין-כהונה לפני ה'. נמצא שגם ההנאה הגשמית של האכילה, מוקדשת לעבודת ה'.